

Montessoribarnehagen Solsikken Forskerspiren

Årsplan 2023-2024

- Hjelp meg å gjøre det selv -

E-post: styrer.forskerspiren@mb-s.no

Tlf.: 455 11 601

Hjemmeside: www.montesol.no/vare-barnehager/forskerspiren

Facebook: Montessoribarnehagene Trondheim AS

Instagram: [montesol_forskerspiren](https://www.instagram.com/montesol_forskerspiren)

Innhold

Innledning	2
Montessoripedagogikken	3
Om barnehagen	4
Åpningstid, planleggingsdager og ferier	4
Vår beliggenhet og avdelinger	4
Småbarnas Hus	5
Toddlernes Hus	7
Barnas Hus	8
Tilvenning	9
Omsorg	9
Omsorg for seg selv	10
Fysisk omsorg	10
Emosjonell omsorg	10
Lek	11
Danning	12
Læring	12
Vennskap og fellesskap	14
Kommunikasjon og språk	15
Samisk	16
Barns medvirkning	17
Livsmestring og helse	18
Aktivitetsplikt	19
Bærekraftig utvikling	19
Samarbeid mellom hjem og barnehage	20
Foreldreråd og Samarbeidsutvalg	21
Ved klage eller bekymring	21
Bekymringsportalen	21
Overgangen mellom barnehage og skole	21
Planlegging, vurdering og dokumentasjon	22
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte... ..	23
Progresjon og barnehagens fagområder	24
Progresjonsplan for fagområdene	19
Årshjul Småbarnas Hus 2022-2023	24
Årshjul Toddlernes Hus 2022-2023	27
Årshjul Barnas Hus 2022-2023	31

Innledning

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som reguleres av Barnehageloven og en nasjonal rammeplan - Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Disse to dokumentene står sentralt for barnehagens arbeid. Rammeplanen er en offentlig vedtatt læreplan som gjelder for alle barnehager i Norge. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven som beskriver mer detaljert hva barnehagen skal inneholde og hvilket ansvar personalet har.

Årsplanen inneholder informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid og er et arbeidsredskap for barnehagens personale for å styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning. Årsplanen viser hvordan vi i barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis.

Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere, foreldre og foresatte, og andre interesserte.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplan i samarbeid med ansatte og foreldre. Barnehagens årsplan fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

I tillegg til Barnehageloven, Rammeplan for barnehager og barnehagens vedtekter som styringsdokumenter, benytter barnehagen «Følg Barnet! Pedagogisk fagplan for Montessoribarnehagen.» Den er et støttedokument for det norske montessorimiljøet. Den fokuserer kun på montessoripedagogikken. Den bidrar til å forsterke og løfte kvaliteten i norske montessoribarnehager.

Årsplan godkjent av barnehagens samarbeidsutvalg 01.11.2023

Montessoripedagogikken

Montessoripedagogikken ble utviklet av den italienske legen Maria Montessori. Gjennom sin forskning oppdaget hun at barnet i perioden fra det er 0-6 år lærer ved å absorbere inntrykk fra sine omgivelser. Dette kalte hun for det absorberende sinn. I løpet av disse årene utvikler barnet sin personlighet samtidig som det lærer seg å tilpasse seg sin kultur som blant annet innebærer normer og regler samfunnet har utviklet.

Det er Maria Montessori sin pedagogikk og filosofi som er rammen rundt barnehagen. Et viktig prinsipp i pedagogikken er å bygge opp barnets selvtillit. Dette gjøres ved å tilby barnet et stimulerende miljø hvor barnet får lære å mestre, samt at barnet føler seg verdsatt og respektert. Barnet får sjansen til å utvikle seg i sitt eget tempo. Det forventes ikke at alle lærer samtidig. Dette medfører økt konsentrasjonsevne, selvstendighet og selvtillit hos barna.

Å ha et nøye forberedt miljø er en essensiell del av montessoripedagogikken. Det fysiske miljøet virker som den tredje pedagog og har materiell der barnet står fritt til å utforske, tilegne seg kunnskap og utvikle ferdigheter. På denne måten får barnet mulighet til å samle erfaringer og gjøre oppdagelser på egenhånd i sitt eget tempo. Gjennom observasjoner av hvert enkelt barn veileder pedagogen barnet ut fra hvor det befinner seg i sin utvikling og hva slags stimuli det har behov for.

De ulike fasene barnet går gjennom der det er spesielt interessert og nysgjerrig på visse typer stimuli, kalte Montessori for sensitive perioder. I løpet av en sensitiv periode retter barnet sitt fokus mot utvalgte impulser i sine omgivelser og tilegner seg ferdigheter lettere. En sensitiv periode representerer en mulighet som vil ha stor innflytelse på barnets utvikling. Ferdigheter kan læres senere, men da med større anstrengelser og mer arbeid. For eksempel er det lettere for et lite barn enn for en voksen å lære ett eller flere språk flytende og uten aksent, da barn har en sensitiv periode for språk. De sensitive periodene i småbarnsfasen (0-6 år) er følgende: Orden, språk, motorisk utvikling, sosiale relasjoner og stimulering av sansene. Det forberedte miljøet i en montessoribarnehage er tilrettelagt for å imøtekomme alle de sensitive periodene barnet går gjennom.

Materiellet er delt i ulike kategorier. Vi har materiell innen språk, matematikk, geografi, kultur og kunst i tillegg til materiell der barna bruker de ulike sansene sine. Vi har også materiell vi kaller praktisk hverdagsliv. Dette er aktiviteter barna ser de voksne gjør og som de ønsker å lære. Det kan være å feie gulv, knyte lisser, helle vann eller vaske speil. Rett og slett alle praktiske aktiviteter barna skal lære på sin vei til voksenlivet.

Om barnehagen

Åpningstid, planleggingsdager og ferier

Barnehagens åpningstid er 07.15 til 16.30 mandag til fredag.

Våre planleggingsdager er tre dager i forkant av barnehagestart i august, en dag i januar og fredag etter Kristi Himmelfartsdag. Disse dagene har barnehagen stengt.

Barnehagen har i tillegg stengt fire uker i juli, juleferie fra og med 23.12 til første virkedag i januar, en uke påskeferie, en uke høstferie i oktober og en uke vinterferie i februar. Kalender ligger på vår hjemmeside.

Mesteparten av barnehagens møtevirksomhet foregår utenom barnehagens åpningstid. Personalet har personalmøter, avdelingsmøter samt deltar på foreldremøter, dugnader og andre foreldrearrangement som går over den ordinære arbeidstiden. Ferie er personalets avspaseringsordning.

Ferier har vi valgt for å ha tettest mulig bemanning på dagtid, og som fører til at det pedagogiske tilbudet blir bedre. Det trygger barna med faste voksne til stede. Skulle alle ansatte ha gjennomført lovpålagt ferieavvikling og avspasering til ulike tider gjennom året ville det sjelden ha vært full bemanning i barnehagen. Personalet får også mulighet til å hente seg inn etter tunge perioder med f.eks høyt sykefravær.

Vi ser at ferier gagnar også barna. Barnets hverdag i barnehagen kan oppleves hektisk, og mange barn har lengre opphold i barnehagen enn en ordinær arbeidsdag. Feriene gir barnet mulighet til å slappe av og hente seg inn, samt kjærkommen kvalitetstid med familien.

Vår beliggenhet og avdelinger

Montessoribarnehagen Solsikken består av åtte barnehager: syv i Oslo, som eies og drives av Montessoribarnehagene AS, og en i Trondheim. Montessoribarnehagen Solsikken Forskerspiren er en søsterbarnehage som eies og drives av Montessoribarnehagene Trondheim AS, og ble stiftet i 2009.

Forskerspiren ligger idyllisk til i Arkitekt Ebbells vei 22 på Rotvoll med en fantastisk utsikt over Trondheimsfjorden. Like ved barnehagen har vi Rotvollfjæra, Ladestien og flotte skogområder som passer perfekt for turer i nærmiljøet. Barnehagen flyttet inn i nyoppussede lokaler høsten 2019, sammen med Trondheim Montessoriskole.

I barnehagens flotte lokaler og et oppgradert uteområde får barna utfolde seg og velge sine aktiviteter etter alder, interesser og hvor de er i sin utvikling. Barnehagen består av tre avdelinger: Småbarnas Hus, Toddlerne Hus og Barnas Hus. Avdelingene er tilrettelagt barnas alder med små møbler og har en lun atmosfære. Alle avdelingene har minst en ansatt med montessoriutdannelse.

Småbarnas Hus

Småbarnas Hus er avdelingen for de yngste barna i barnehagen. De voksne på avdelingen har god kompetanse rettet mot de minste barna. Det første året i barnehagen har barnet en stor mental utvikling. Vi er derfor opptatt av å være en avdeling som anerkjenner barnas følelsesliv. Barna har alltid et fang å sitte på og vi gir kos og trøst.

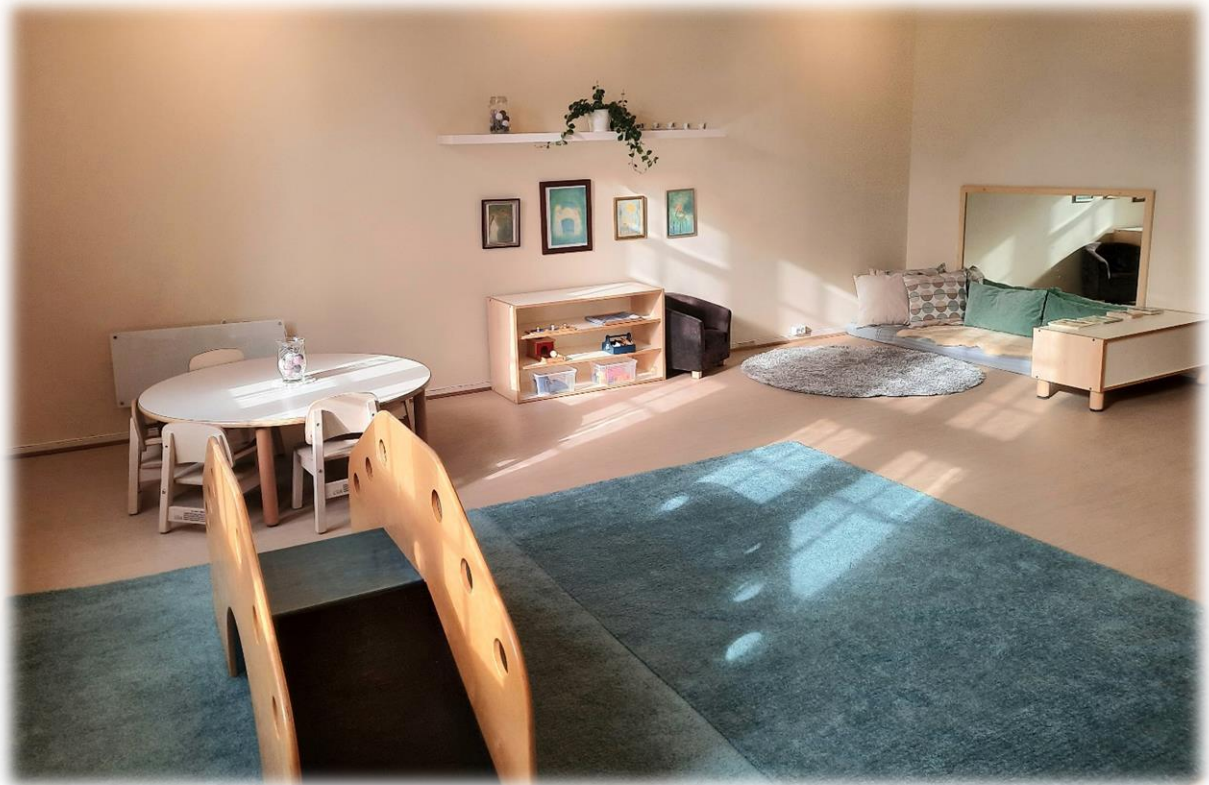
Vi har en fast dagsrytme med mål om å gi barna en trygg og forutsigbar hverdag. I sentrum står praktiske hverdagsaktiviteter som setter barna i stand til selv å være aktive sin hverdag. Barna kjenner godt hverdagsaktivitetene og rytmen for do-trening, måltid, soving og øvelser i påkledning når vi går inn og ut. På Småbarnas Hus er vi opptatt av at enhver situasjon vi befinner oss i gir oss en mulighet for læring.

Det er mange milepæler på en småbarnsavdeling der barna lærer seg å gå, snakke og utvikler seg til å bli selvstendige individer som oppdager at deres personlighet er adskilt fra sine nærmeste omsorgspersoner. Vårt tilrettelagte miljø har materiell som møter barns behov for orden, motoriske utfordringer, utforskning med sansene og å få bli selvstendige individer. Barna får tid til å repetere aktiviteter og får prøve og feile slik at nye ferdigheter kan mestres. Flere ganger i uken har vi samlingsstund med sang, musikk, og språkstimulerende aktiviteter.

Småbarnas Hus er for de fleste barn og foresatte det første møtet med en barnehagehverdag. Tillit, trygghet og tilknytning vil være sentrale elementer gjennom hele året. Trygge relasjoner danner grunnlag for trivsel, utvikling og læring. For å gi barna en best mulig barnehagehverdag har vi derfor stort fokus på et godt samarbeid med

barnas hjem. Vi legger stor vekt på å utveksle viktig informasjon om barnet og barnets trivsel og utvikling i barnehagen.

Kontaktinfo avdeling

E-post: lilleforsk@mb-s.no

Telefon: 93426303

Toddlernes Hus

Toddlernes hus er vår andre småbarnsavdeling med barn i alderen 1,5-3 år. På denne avdelingen er det fokus på at barna skal bli bedre kjent med vårt utvalg av montessorimateriell. Barna liker å gjøre det de voksne gjør og det er derfor mange praktisk liv-aktiviteter på denne avdelingen. De smører frokosten sin selv, heller vann, og det er generelt tilrettelagt for finmotoriske aktiviteter. Barna rydder etter seg selv uansett hvilken aktivitet de har jobbet med, de koster, vasker speil, deler frukt og mye mer. Det er også godt tilrettelagt for grovmotorikk da barna har et stort behov for grovmotoriske aktiviteter i denne alderen. Språk er et stort fokusområde og vi har et rikt språkmiljø på Toddlerens Hus. Språket utvikles med bruk av språkmateriell, lese bøker, synge sanger og generelt bruke språket aktivt gjennom dagen. Vi har samlingsstund hver dag med sang, sangleker og høytlesning. Barn trenger stabilitet og forutsigbarhet og vi jobber mye med rutiner. Vi har fokus på å bygge sosiale relasjoner og forbereder barna til de skal gå over til Barnas Hus.

Kontaktinfo avdeling

E-post: troa@mb-s.no

Telefon: 41364335

Barnas Hus

Barnas hus er vår storbarnsavdeling med barn i alderen 3-6 år. Barna er nå på stadiet der de forfiner det de allerede har lært. Denne avdelingen har et rikt utvalg av montessorimateriell som egner seg til både individuelt arbeid og gruppearbeid. Vi har varierte praktiske aktiviteter som gir barna stadig nye utfordringer og mestringsopplevelser. Barna har nå mulighet til å lære seg å lese, regne matematikk, få en forståelse av tall og mengder, de lærer om biologi, geografi, kunst og kultur. Barna jobber med sine sosiale ferdigheter gjennom øvelser i harmoni og høflighet. I løpet av de første seks årene dannes barnas personlighet. Vi legger derfor til rette for at barna skal få utviklet seg selv i sitt eget tempo til den personen de naturlig er. Vi følger barnas interesser og legger til rette for dem. I denne perioden ser vi at barna har et større behov for å være sosial og venner blir viktige. Det er derfor mange av aktivitetene er beregnet på flere barn.

Kontaktinfo avdeling

E-post: storeforsk@mb-s.no

Telefon: 93429002

Tilvenning

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.» (Rammeplan for barnehagen 2017)

Tilvenningsperioden er en spesielt viktig tid for barna som får sine første opplevelser og erfaringer med barnehagelivet. Barnehagen inviterer til besøksdager før oppstart og gir ut informasjon om barnehagen, rutiner på avdelingen og informasjon om tilvenningen. Barnet tilbys en tilknytningsperson ved oppstart som har fokus på å skape gode relasjoner mellom tilknytningspersonen og barnet, samt med barnets foreldre. Hvert enkelt barn vil først bli kjent med sin tilknytningsperson, for så å bli kjent med de andre voksne på avdelingen.

Vår erfaring er at tilvenningsperioden for små barn er lang, og at barna har ulike måter å tilnærme seg den nye hverdagen på. Det er viktig at vi tar dette på alvor i barnehagen. Vi imøtekommer barnets etablerte rutiner, og gir en gradvis tilnærming til barnehagens hverdag. Vi oppfordrer foreldrene til å sette av god tid i oppstarten og at barnet har kortere dager i barnehagen til å begynne med.

Det essensielle er at barnet opplever trygghetsfølelse. Trygghetsfølelsen erobres gjennom faste rutiner. På småbarnsavdelingene er det viktig at de samme rutinesituasjonene gjentar seg hver dag. De nye barna skjermes mye i tilvenningsperioden ved å dele opp i mindre grupper og ekstra tid på avdelingen. Hovedfokuset er på å bli kjent med rutiner. Aktiviteter og utflukter kommer derfor etter hvert som vi opplever at barnegruppa er etablert og klar for dette.

Barnehagen har egne rutiner for overflytting fra småbarnsavdeling til storbarnsavdeling for å sikre at overgangen blir trygg og god. Vi starter tidlig på våren med besøksdager hvor barna fra småbarnsavdelingen besøker storbarnsavdelingen og oppholder seg der over lengre tid for å bli kjent med de voksne og materiellet på avdelingen. Ved behov følger en trygg voksen med fra småbarnsavdelingen i besøksperioden.

Barn som begynner på Barnas Hus og som ikke har gått i montessoribarnehage tidligere, får god tid til å tilpasse seg. Materiell og aktiviteter tilpasses barnet og det får tid til å bli kjent med rutiner.

Omsorg

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.» (Rammeplan for barnehagen 2017)

Et barns personlighetsutvikling bygger på langvarige og dype følelsesmessige relasjoner til foreldre og andre voksne. Ved nærvær, omsorg og varme bygger vi videre på det barnet bringer med seg hjemmefra. Orden, rutiner og frihet innenfor grenser, som barna kan mestre i forhold til alder og utvikling, skaper en trygg ramme for barnehagen.

Omsorg for seg selv

- å bidra til at barna kan forsterke tilliten til seg selv

Som montessoribarnehage vet vi at barnet drives av indre motivasjon og en sterk trang til å utvikle seg og lære. Å gi barna muligheten til å følge egne interesse og behov, innenfor et nøye tilrettelagt miljø, forsterker at barnet tar de riktige valgene for seg selv. Barnet har et indre kompass som fører dem på veien i utviklingen. Ved å oppleve utfordringer tilpasset deres alder og behov vil barna gis mulighet til utvikling og mestring som styrker selvfølelsen.

Fysisk omsorg

Barna har behov for et miljø som beskytter dem for mye stress og overstimulering, og gir dem muligheten til å utvikle selvstendighet, egen ro og konsentrasjon. Det forberedte miljøet, som nevnt i innledningen, bidrar til dette. Alt er i barnas høyde og tilpasset deres styrke. Det er et rolig og harmonisk miljø som gir barna muligheten til å utforske, bevege seg, jobbe med konkret materiell og meningsfulle oppgaver, snakke sammen, hjelpe hverandre, samarbeide. Barnet som ønsker å hvile får muligheten til det, uten å bli forstyrret av andre.

Emosjonell omsorg

De voksne i barnehagen er også en del av det forberedte miljøet. Gjennom observasjoner kartlegges hvert barns behov og de voksne støtter barna når det er behov for det. De har tro på at barn gjør så godt de kan til enhver tid. Når de ikke kan bedre, må de prøve å finne ut hvorfor for å hjelpe dem. Feil generelt tas imot med glede. Barnas følelser anerkjennes og det gis rom for at alle følelsene kommer til uttrykk.

Lek

Rammeplanen sier at barnehagen skal ivareta barnas behov for lek og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.

Lek kan forekomme på utrolig mange måter. I montessoribarnehagen hjelper vi barna å bygge opp en solid forståelse for vår verden, slik at forestillingsevnen har et grunnlag å stå på. Barn er sultne på kunnskap og liker å gjøre ting om og om igjen til de behersker det skikkelig. Maria Montessori mente at leketøy ikke tilfredsstiller denne mentale hungeren, fordi det ikke er «på ordentlig». Hun så at barn foretrakk aktiviteter med virkelige redskaper og med materiellet fremfor leketøy som også sto tilgjengelig i rommet. Barn trekker ofte ikke noen definitiv grense mellom lek og arbeid. Barnet har ikke noe spesielt mål i sikte når det jobber, det gjør det ut av interesse, fordi det vil finne ut av noe.

Montessori brukte ordet «arbeid» istedenfor «lek» fordi voksne i hennes kultur anså lek som mindreverdig og barnslig, noe som man ikke trengte å ta på alvor eller respektere. Hun så at barnas aktivitet engasjerte dem dypt og at de gjorde det med største alvor. Hun ønsket at dette skulle bli tatt mer seriøst, og siden voksne som regel tar arbeid på alvor, valgte hun å kalle barns lek og læring også for «arbeid». Barnas lek er deres arbeid, fordi alt konsentrert og engasjert arbeid tjener deres utvikling.

I montessoribarnehagen har vi stor respekt for barnets utvikling, valg av aktiviteter, lek og arbeid. Alt materiell står i barnas høyde tilgjengelig til enhver tid slik at de selv velger aktiviteter ut fra interesseområde som gleder og engasjerer. Det er ikke nødvendig for barna å spørre en voksen om hjelp til å utføre en aktivitet. Vi har materiell som innbyr til

ulike aktiviteter både ute og inne og som støtter opp under barns utvikling og samhandling på ulike måter slik at barna opplever variasjon i sin hverdag.

Uteområdet til barnehagen innbyr til lek tilpasset de ulike aldersgruppene. Den ene delen av uteområdet er tilrettelagt for de minste med små sandkasser og liten sklie, den andre er et myldreområde for fri lek og den tredje har elementer som for de største barna i barnehagen som f. eks klatrevegg og stor sklie. En stor del av dagen er satt av til fri lek ute.

Danning

«Barnehagen skal fremme danning».

Barnehagen skal støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse, legge til rette for at barna får delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold i barnehagen og legge til rette for at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne og evne til å yte motstand. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Maria Montessori så på danning som den riktige måten å tilnærme seg barn på. Danning skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne. De kan ikke manipuleres til å gjøre og tenke som den som oppdrar. Noe av det viktigste i dannelsesprosessen er å gi barna god selvfølelse og at de gjennom den kan forstå både seg selv og andre. Noen viktige momenter i barns selvfølelse:

- *Jeg kjenner meg selv. Jeg får bekreftet mine tanker og følelser.*
- *Jeg er viktig. Andre tar meg på alvor.*
- *Jeg er et godt menneske. Andre viser meg tillit.*
- *Jeg er viktig for fellesskapet. Jeg får mulighet til å bidra.*
- *Jeg er kompetent. Jeg får oppgaver jeg kan mestre.*

Dette er selve grunnlaget for god selvfølelse. Derfor handler det om å skape flest mulig situasjoner hvor barna trekker disse konklusjonene om seg selv. Dette gjør vi i montessoribarnehagen hvor det forberedte miljøet gir barnet valgmuligheter og dermed muligheten til å være i kontakt med sitt indre kompass og oppleve høy grad av mestring.

Hva vil jeg i dag? Hvordan har jeg det? Hvem vil jeg samarbeide med? Hva kan jeg bidra med?

Det kreves høy grad av tilstedeværelse og kompetanse av den voksne for å møte barna på følelsene deres. Den voksne skal være en link mellom barna og miljøet, og hjelpe barnet å finne sin vei. Vi har fokus på å lære barna gode verdier og holdninger ved å være positive forbilder og behandler barn, voksne og miljøet med respekt. Vi gjennomfører blant annet egne presentasjoner for barna der vi lærer respekt for andre og omgivelsene som for eksempel hvordan vi hilser på hverandre om morgenen og setter ting tilbake på plass når vi har brukt det.

Læring

Barnehagen skal fremme læring. Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal skape et læringsfellesskap der barna får bidra til egen og andres læring. Barnehagen skal sørge for

utvikling og progresjon innenfor alle fagområdene i rammeplanen. Barnehagen skal støtte og berike barnas initiativ og gi dem utfordringer og tiltro til egne evner. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Mennesker er født med iboende tendenser til å utforske våre omgivelser, kommunisere, orientere oss, skape orden, arbeide, være aktive, repetere, abstrahere og å streve mot perfektjon. Disse tendensene er aktive gjennom hele livet og de hjelper mennesker til å utvikle seg, bli selvstendig og alltid søke ny kunnskap.

Vi forbereder et miljø rundt barna som inviterer til meningsfullt arbeid som gir dem en forståelse av verden rundt dem. Den voksne veileder og tilrettelegger for materiell som inviterer til selvstendig arbeid og utforskning slik at barna selv får mulighet til å gjøre oppdagelsene. Gjennom observasjoner legger de voksne merke til barnets interesseområde og presenterer materiell ut fra dette. Presentasjonen blir tilpasset det enkelte barnets behov og materialet gir barnet utfordringer som det gjennom selvstendig arbeid og videre utforskning vil mestre ved å opparbeide seg en ny kunnskap og ferdighet. Denne mestringen bidrar til at barnet opparbeider seg tiltro til egne evner.

Rammeplanens fagområder er representert i hyllene på avdelingene og er tilgjengelige hver dag hele året. Montessoribarnehager fremmer læring hele tiden, til enhver tid. I den pedagogiske fagplanen for montessoribarnehagen står det godt beskrevet hva materiell er og hvordan den fremmer læring.

Vennskap og fellesskap

Rammeplan for barnehagen sier at barnehagen aktivt skal legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Alle barn skal kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne.

Harmoni og høflighet er en betegnelse i Montessori som innebærer å støtte og veilede barns sosiale og moralske utvikling og det å oppføre seg på en måte som ivaretar seg selv og de rundt en. Gjennom aktiviteter innenfor harmoni og høflighet lærer barna kulturelle normer og regler som bidrar til å skape en harmonisk barnegruppe. Dette innebærer blant annet hvordan man ser at andre trenger hjelp, hvordan man snakker til hverandre og hvordan man inviterer andre med i en aktivitet. Mer konkret: Vise respekt for sine medmennesker, vise empati, møte sin neste på vedkommende sine premisser, si takk, si hei og hadet, være hjelpsom, og vise respekt for naturen og sine fysiske omgivelser. Montessorimateriellet består gjerne av en gjenstand til hver aktivitet. Da lærer barna å vente på tur og dele, samt tålmodighet og hensynsfullhet.

Harmoni og høflighet går igjen i alle alderstrinn for å skape god flyt og harmoni i et fellesskap. Barna lærer fra dag én at de er en del av en gruppe og at denne gruppen har tydelige regler for hva som er god høflighet og hvorfor dette er viktig. De første ukene i barnehageåret brukes til å understreke og øve på å ta hensyn. Slik kan arbeidsdagen for den enkelte- både barn og voksne.

De voksne i barnehagen jobber kontinuerlig med bevisstgjøring av egen rolle. Som voksen må vi være den personen vi ønsker at barna skal være. Vi ønsker et miljø der det er en vennlig tone, der alle tålmodig venter på tur, og tar hensyn til hverandre. Barna lærer seg å forstå sosiale normer. Dette gjør dem bedre forberedt på samfunnet de skal inn i- både sosialt og profesjonelt.

Voksne i barnehagen har et bevisst forhold til det å motvirke alle former for diskriminering ved å reflektere over egne holdninger og væremåter slik at barna opplever barnehagen som en likestilt arena med fravær av kjønntypiske normer, kommentarer og materiell. De voksne møter barna som et unikt individ med utgangspunkt i deres forskjeller og behov. På denne måten absorberer barna hvordan hvert individ skal behandles med respekt.

Kommunikasjon og språk

«Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.» (Rammeplan for barnehagen 2017)

Kommunikasjon og språk er grunnleggende i montessoripedagogikk. Barn i alderen 0-6 år er i en sensitiv periode for språk og har et absorberende sinn. Derfor er barn mer mottakelig for å lære seg språk. De er spesielt følsomme for å lære seg sitt eget morsmål og å lære seg navn på ting og begreper. De kan også tilegne seg flere språk om det er en del av omgivelsen.

I barnehagen har vi eget språkmateriell som er utviklet for å støtte barnets språklige utvikling. I montessoripedagogikken er det fokus på at barnet sanser før det får ord og begreper. Ved hjelp av konkrete hjelper dette barnet til å få en dypere forståelse av ordenes betydning og de oppleves da som meningsfulle. Vi bruker enhver situasjon til å benevne gjenstander, omgivelser og sette ord på følelser for å hjelpe barnet til å få et rikere språk. Barna blir tidlig introdusert for materiell hvor de skal matche bilder og tekst. Bøker står tilgjengelig på avdelingen, vi har samlingsstund hvor vi synger, leser høyt fra bøker og har samtaler med barna.

Nye ord og begreper kan læres gjennom en trestegsleksjon:

Steg 1: presentasjon av de nye ordene ved hjelp av materiell.

Steg 2: repetisjon, den voksne repeterer ordene mens barnet føler, flytter eller ser på materialet.

Steg 3: gjenkjenning, barnet blir spurt om det husker ordene.

Den voksnes rolle er helt avgjørende for å utvikle gode kommunikasjonsevner hos barna. De voksne skal være støttende og varme, trygge, stabile, og ha en undrende og ikke-dømmende holdning til hvert barn. Vi lytter til barna og både oppfordrer og hjelper dem til å sette ord på tanker, meninger og følelser, og møter disse med respekt og forståelse. Vi hjelper barn å kommunisere sammen, og hjelper dem å kommunisere sine tanker og følelser til andre.

Samisk

«Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor. Innholdet i barnehagetilbudet til samiske barn utenfor samiske distrikt skal tilpasses barnas samiske bakgrunn. Dette innebærer at samiske barn og foreldre har rett til å forvente at personalet har kjennskap til, og legger vekt på, at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold. Det skal legges til rette for at barna også kan få møte samisk språk». (Rammeplan for barnehagen 2017)

Vi markerer Samenes nasjonaldag, og tilrettelegger for aktiviteter som fremmer den samiske kulturen og språket. Dette gjennom bøker, sanger, eventyr og symbol som det samiske flagget.

Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning. Barn skal delta i demokratiske prosesser og ha innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas medvirkning må tilpasses individuelle forutsetninger og behov. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Et av grunnprinsippene i Montessoripedagogikken er frihet under ansvar. Barnet utvikler sine evner til å bli praktisk og intellektuelt selvstendig gjennom å lære ferdigheter og få mulighet til å ta valg. Barna får anledning til å ta ansvar for den friheten som passer seg for den gjeldende aldersgruppen og innenfor tydelige grenser. Friheten som blir gitt er en respons på barnets utviklingsbehov der det er de voksnes oppgave å begrense valgfriheten utfra barnets utviklingsnivå. Denne friheten innebærer:

Valgfrihet: Barnet velger selv hva det vil jobbe med, når og hvor lenge det vil jobbe og med hvem. Alt materiell er derfor tilgjengelig for barnet til enhver tid ved å stå på hyller som er tilpasset barnegruppens høyde.

Frihet til å repetere: Barnet står fritt til å gjenta en aktivitet så lenge det ønsker.

Frihet til å arbeide: Det forberedte miljøet skal inneholde det nødvendige utstyret og materiellet barnet trenger for å ha friheten til å utføre aktiviteter som oppleves meningsfullt.

Frihet til å kommunisere: Barna skal gjennom hele barnehagedagen oppleve at det det står fritt til å kommunisere og snakke med hverandre. Dette er naturlig integrert i hverdagen for å utvikle deres språk og kommunikasjonsevne.

Frihet innebærer altså ikke i første omgang frihet *fra* noe, men frihet *til* noe, nemlig arbeid, utvikling og vekst. Barnet får frihet til å handle innenfor klare grenser i et nøye tilrettelagt miljø. Det settes faste grenser mot destruktive og asosiale handlinger. Ingens frihet får gå utover en annens frihet eller ting i omgivelsene.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal fremme barnas fysiske og psykiske helse. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forbygge krenkelser og mobbing. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og samtidig gi rom for hvile. Barnehagen skal bidra til at barna utvikler matglede og sunne helsevaner. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Livet består av medgang og motgang, oppturer og nedturer. Hvordan vi møter motgang er en del av livsmestringen. Livsmestring i barnehagen handler om hvordan vi legger til rette, forbereder det fysiske miljøet, organiserer hverdagen og hvordan vi forstår vår rolle. Evne til selvregulering blir av mange trukket frem som avgjørende i barns psykiske helse. For å regulere følelsene må vi hjelpe barna ved å gjenkjenne, anerkjenne og sette ord på følelsene.

I montessoripedagogikken utvikler barna naturlig ferdigheter de trenger for å mestre livet. Vi legger til rette miljøet med tanke på at barna skal få mulighet til å klare selv. Innenfor livsmestring er ikke det viktigste at de klarer ting selv, men at de er en del av et miljø som gir dem frihet til å klare selv.

Det finnes store forskjeller på barn når det gjelder den fysiske, intellektuelle og sosiale utviklingen, også innenfor samme aldersgruppe. Barnehagen har tilpasset miljøet og tilrettelegger hverdagen utfra hvor barna er i utviklingen. Småbarnsavdelingene har kortere arbeidsperioder og tilrettelagt for mer fysisk aktivitet inne. Barnehagen har et eget rom for de barna som har behov for å sove eller hvile. Storbarnsavdelingen har en lengre arbeidsperiode på formiddagen og benytter seg av utegrupper for de barna som har behov for mer fysisk aktivitet. Hvis barnet vil sitte i sofaen og bare slappe av så får det det. Det er satt av god tid av dagen til fysisk aktivitet ute for alle barna. Barnehagen har et oppgradert uteområdet med aktivitet tilpasset alle aldrene. Vi har også fast utedag eller turdag i uken, og tilgang til flotte turområder i umiddelbar nærhet.

Barnehagen har fokus på et sunt og variert kosthold. Barnehagen har egen kokk tre dager i uken og det serveres vegetarmat. Store deler av maten blir laget fra bunnen av, det er god variasjon i bruk av grønnsaker, og det blir bakt brød og rundstykker. Alle måltid utenom en lunsj er i regi av barnehagen. På turdagen har barnet med egen matpakke. I tillegg har barna tilgang til mataktiviteter hvor de kan tilberede egen mat som f.eks. skjære frukt og grønnsaker eller bake. Barnehagen er ikke sukkerfri, men unngår så godt det lar seg gjøre å servere sukkerholdig mat.

Barnehagen har et internkontrollsystem for å ivareta HMS (Helse, Miljø, Sikkerhet)-arbeidet for barn og ansatte i barnehagen. Dette systemet heter Barn-nett. HMS-arbeid omfatter alt som gjøres i barnehagen for å unngå ulykker og ivareta barn og ansattes helse, miljø og sikkerhet best mulig.

Aktivitetsplikt

1.januar 2021 kom det endringer i barnehageloven som krever at barnehagene jobber systematisk for å forebygge utestengning og mobbing, og at de skaper et godt miljø der barna trives og er sosialt inkludert. Tidligere var det et krav rammeplanen stilte, men som nå er tatt inn i loven. Barnehagen forpliktet til å ha nulltoleranse mot krenkelser som utestengning, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det avgjørende er om barnet som blir utsatt kan oppleve det som nedverdiggende eller integritetskrekkende. Utestengingen må som hovedregel være systematisk. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn utsettes for slike krenkelser.

Lovendringen innebærer en aktivitetsplikt som krever at barnehagen følger med på hvordan barna har det, og undersøker og setter inn tiltak når personalet har mistanke om at ett eller flere barn ikke har det bra i barnehagen. Barnehagen får plikt til å undersøke saken når foreldre sier ifra, selv om de som jobber i barnehagen er av en annen oppfatning. Det skal lages en skriftlig plan for hvordan barnehagen skal følge opp barnet og gruppen.

Det innføres også en skjerpet aktivitetsplikt ved mistanke om at personalet krenker barn.

Alle som arbeider i barnehagen får plikt til å melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om, eller kjennskap til, at et barn ikke har det trygt og godt i barnehagen. Styrer er ansvarlig for at barnehagen håndterer og følger opp meldingene på en ansvarlig måte.

Bærekraftig utvikling

Barnehagen skal fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Montessoripedagogikk har et økologisk syn på livet, og det legges stor vekt på å formidle hvordan alt på jorden er forbundet med hverandre til barna. Gjensidig avhengighet og bærekraftig utvikling levendegjøres og undersøkes på mange ulike måter. Vi undersøker verden med undring, oppdagerglede og respekt. Vi verdsetter og fostrer alt levende; både mennesker, dyr og planter, og hjelper barna å forstå at de også er en del av en større helhet.

Gjennom fortellinger, fysikkeksperimenter, kartpuslespill, lesemateriell, hagearbeid og mange andre aktiviteter viser vi barnet både direkte og indirekte at alt har en mening og at alt følger en plan. For eksempel har vi aktiviteter som innebærer stell av planter, eller vi går turer med fokus på naturens forandringer gjennom årstidene. Ingenting eksisterer bare for seg selv, alt er en del av en sammenheng. Vi hjelper barna å oppdage den forunderlige harmonien og forutsigbarheten som holder naturen i balanse. Slik nærer vi kjærlighet til livet og følelsen av ansvar.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene skal alltid ha barnets beste som mål. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Vi har ulike møtepunkter med foreldrene til barna i barnehagen:

Foreldresamtaler: Vi inviterer foreldre til samtale minimum to ganger i året og legger til rette for flere samtaler ved behov. Ekstra foreldresamtaler kan være på initiativ fra barnehagen eller foreldre.

Foreldremøter: Barnehagen gjennomfører foreldremøter to ganger i året - høst og vår. På høstens foreldremøte er tema som oftest hvordan en hverdag i montessoribarnehagen er, rutiner og praktisk informasjon. Det blir også gitt informasjon om montessoripedagogikken og hva det innebærer for barnet. Tema for vårens foreldremøte varierer. Det kan være temakveld for alle foreldre eller foreldremøte avdelingsvis.

Henting og bringing: Den daglige kontakten ved henting og bringing er den vanligste kontakten mellom barnehage og hjem. Vi tar oss tid til en liten oppdatering om barnehagehverdagen og utveksler relevant informasjon mellom barnehage og hjem.

Sosiale arrangementer: Vi organiserer ulike arrangementer i barnehagen som styrker fellesskapet mellom barn, foreldre og personalet. Vi gjennomfører dugnad, Luciafrokost, påskefrokost og sommerfest.

Foreldreråd og Samarbeidsutvalg

Barnehagen er pålagt etter Barnehageloven § 4 å ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg (SU) for å sikre samarbeidet med barnas hjem.

Foreldrerådet består av foreldrene til alle barna. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter §20 satt en maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke til foreldrebetaling utover dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene. Vi har valg av to foreldrerepresentanter og to vara, samt to ansatte fra barnehagen i tillegg til styrer. Samarbeidsutvalget setter ned mål og retningslinjer for hvordan samarbeidet skal gjennomføres for hvert år.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Det er utarbeidet egne vedtekter for foreldreråd og samarbeidsutvalg.

Ved klage eller bekymring

Om det skulle oppstå en bekymring eller en klage på barnehagens pedagogiske eller trivselsmessige tilbud ønsker vi at dette blir tatt opp med styrer i barnehagen først. Dette for at barnehagen får mulighet til å komme med tilsvar på det som påklages. Hvis det oppleves at klagen ikke blir hørt, skal barnehageeier kontaktes. Om dette ikke fører frem til en løsning kan en skriftlig klage sendes til Fagenhet for oppvekst og utdanning. Informasjon om dette finnes på Trondheim Kommune sine nettsider.

Bekymringsportalen

Det er utarbeidet en digital portal for bekymringsmeldinger til barnevernet.

Ved bekymring for et barn kan dette meldes fra til barnevernet via

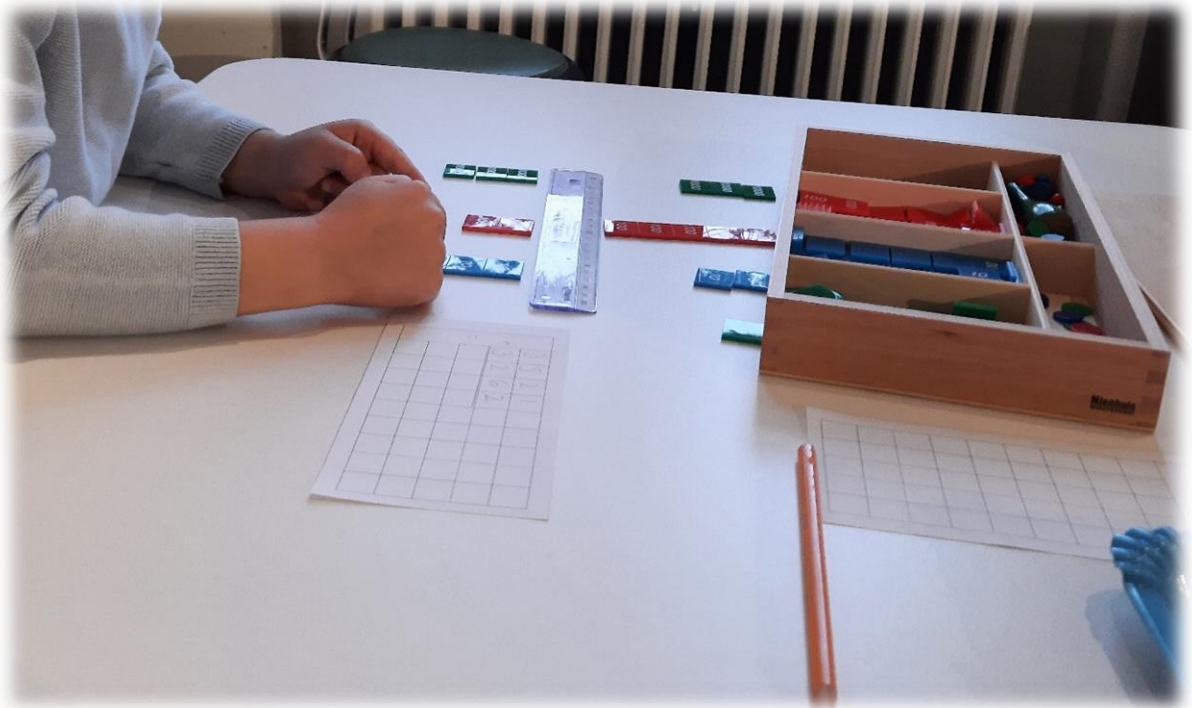
<https://bekymringsmelding.fiks.ks.no/>

Overgangen mellom barnehage og skole

Barnehagen skal i samarbeid med foresatte og skolen legge til rette for at barnet får en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Barnehagen skal legge til rette for at barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som gir dem et godt grunnlag for å begynne på skolen. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Vi har fokus på at barna skal bli selvstendige på områder som gjør skolehverdagen lettere. Dette gjøres gjennom arbeid med praktiske øvelser og hverdagslige praktiske gjøremål. Dette innebærer å mestre påklledning og ha evne til å selv bedømme hvilke klær som er nødvendig utfra vær. Gjennom jobbing med harmoni og høflighet kan barna blant annet vente på tur, sitte stille i en samling, rekke opp hånden før de snakker og be om hjelp når de trenger det. Det vil gjøre de godt forberedt uansett om det dreier seg om offentlig skole eller montessoriskole. Trondheim kommune har egne rutiner for overgang barnehage og skole.

Vi er så heldige å ha Trondheim Montessoriskole i samme bygg som barnehagen og bare en trapp opp. Barnehagen og skolen har et tett samarbeid og det er med på å trygge overgangen fra barnehage til skole, og spesielt for de barna som ønsker å følge montessoriløpet videre. Skolestarterne i barnehagen og de minste trinnene i skolen gjennomfører blant annet felles turer og aktiviteter sammen. Skoleelever besøker storbarnsavdelingen og skolestarterne får være med opp på skolen. Vi låner av hverandres uteområde og kan ha felles utetid. Barn og elever blir kjent med hverandre og med de voksne som jobber i barnehagen og skolen, noe som skaper et trygt og godt miljø.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Barnehagen skal planlegge, vurdere og dokumentere det pedagogiske arbeidet. (Rammeplan for barnehagen 2017)

Planlegging i en montessoribarnehage er viktig for å kunne tilby en fullverdig hverdag til barna. Alle medarbeidere er involvert i utarbeidelsen av årsplanen som har fokus på å begrunne våre valg ut fra en montessoripedaogisk plattform.

De ansatte i barnehagen har regelmessige avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager der det arbeides med planlegging og evaluering. Observasjoner skrives ned, diskuteres og evalueres for å tilpasse det forberedte miljøet til hvert enkelt barn. Presentasjoner planlegges, registreres og evalueres.

Hver måned sendes det ut foreldrebrev der foreldrene får innblikk i barnas barnehagehverdag gjennom tekst og bilder.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Rammeplanen sier følgende:

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling.

Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp. Barnehagen skal sørge for at barn som mottar spesialpedagogisk hjelp, inkluderes i barnegruppen og i det allmennpedagogiske tilbudet.

Barnehagen følger rutiner som beskrevet i Håndbok for spesialpedagogikk i Trondheim Kommune. Dette er en felles håndbok for spesialpedagogisk arbeid som er forpliktende for alle som jobber med opplæring/utvikling av barn og unge i Trondheim.

Progresjon og barnehagens fagområder

Alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. (Rammeplan for barnehagen 2017)

For å hjelpe og stimulere barnet i dets læring og trening, utviklet Montessori ulikt materiell for praktiske, sansetrenende og intellektuelle øvelser. Materiellet innen de enkelte fagområdene er utviklet med tanke på progresjon og sammenheng. Hver gang barnet presenteres for en ny aktivitet har det vært godt forberedt gjennom tidligere aktiviteter. Det gjør barnet i stand til å mestre oppgaven, noe som gir grunnlag for glede og selvfølelse. Arbeidet med montessorimateriellet gjør at innlæringen foregår nesten ubemerket. Montessoris ide om læring handler om å gå fra det konkrete til det abstrakte. Materiellet er utformet med vekt på estetikk og enkelhet og skal være en nøkkel til verden og inspirere barnet til å gjøre videre oppdagelser i virkeligheten.

Rammeplanens syv fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

I tillegg praktiserer montessoribarnehagen fagområdene Praktisk hverdagsliv og Sensorisk.

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder. De skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Progresjonsplanen viser hvordan vi i montessoribarnehagen arbeider med fagområdene og de vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil ofte være representert samtidig i hverdagsaktivitetene.

Barns utvikling skjer i ulik takt og tempo, med stor naturlig variasjon og derfor er tiltakene delt inn i nivåer fremfor alder. Barnehagen må sørge for progresjonen i tilrettelegging ut fra barnets modning og utviklingsnivå.

NIVÅ 1: Introdusere

NIVÅ 2: Støtte/bekreft

NIVÅ 3: Støtte og utvide/utfordre

Progresjonsplan for fagområdene

Fagområder	Nivå 1 Personalet introduserer/tilrettelegger:	Nivå 2 Personalet støtter og bekrefter	Nivå 3 Personalet støtter og utfordrer:
KOMMUNIKASJON SPRÅK og TEKST	<ul style="list-style-type: none"> - Ha et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språket og over å kommunisere med andre - Anerkjenne og respondere på verbale og nonverbale ytringer og støtte barnas språkutvikling. De voksne lytter, samtaler og hjelper barn til å sette ord på følelser og opplevelser - Barna inkluderes i språkstimulerende aktiviteter og utvikler sin begrepsforståelse og språk ved bruk av montessorimateriellet og ved bruk av bøker, sanger, rim, regler og eventyr 	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeide med språkstimulering i form av litteraturformidling, synliggjøring av tekst, symboler og bruk av materiellet - Bruke språket i aktiviteter, lek, til å skape relasjoner og til å løse konflikter - Øve på å ta imot kollektive og individuelle beskjeder og bli trygg nok til å ta ordet i små grupper 	<ul style="list-style-type: none"> - Kjennskap til språkets forside, innhold, bruk, leke med og utforske skriftspråket - Øve på å lytte og ta mottakerens perspektiv i en samtale - Fortelle og gjenfortelle en historie
KROPP BEVEGELSE MAT og HELSE	<ul style="list-style-type: none"> - Ha ro og gode rutiner for av- og påkledning - Tilrettelegge for trygg og utfordrende kroppslig aktiviteter - Tilby jobber og utfordringer til kroppslige aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> - Øve på å bli selvstendig i påkledning med hjelp og veiledning fra de voksne - Opplive trivsel, glede og mestring ved allsidig bevegelseserfaringer inne og ute gjennom fire årstider 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna øver opp sin finmotorikk og grovmotorikk gjennom finmotoriske og grovmotoriske øvelser - Barna øver på av- og påkledning, samt får kjennskap til hva som trengs av klær til forskjellig vær

	<ul style="list-style-type: none"> - Gode rutiner rundt måltid som gir glede og fellesskapsfølelse, samt at barnet tilegner seg gode vaner 	<ul style="list-style-type: none"> - Utvikle gode vaner for hygiene og et variert og sunt kosthold 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna har gode rutiner for håndvask og pusse nese. Barna har kunnskap om mat som er bra for kroppen
KUNST KULTUR og KREATIVITET	<ul style="list-style-type: none"> - Ha tilgjengelig materiell og la barna få erfaring med å uttrykke seg på forskjellige måter, samt at de opplever skaperglede - Musikk i barnehagen. La barna bruke ulike rytmeinstrumenter, synge og danse - Bli presentert for ulike kunst gjennom kunstkort, og ved besøk på museum og galleri. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilgang til materiell for at de kan utfolde seg estetisk - Bruke kreativitet, fantasi og skaperglede - Musikk for utfoldelse, lage musikk, danse, synge bevegelsesleker og dramatisering 	<ul style="list-style-type: none"> - Øve seg på å opptre foran andre med sang, rim og fortelling - Bli kjent med ulike måter å uttrykke seg på: eks drama, sang, kunst med ulikt materiell og teknikker - Oppleve glede over prosess er viktigere enn produkt
NATUR MILJØ og TEKNOLOGI	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke skogen og nærmiljø, la barna få gode naturopplevelser og kjennskap til naturen. Være ute i all slags vær. - Bruk av alle sansene utendørs - Gi barna en forståelse for hvordan naturen henger sammen i en gjensidig avhengighet, og hvordan vi er en del av dette og har et ansvar for å være med å ta vare på naturen, dyr og planter 	<ul style="list-style-type: none"> - Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling - Kildesortere - Ha en turdag hver uke 	<p>Barna har kunnskap om hvordan alt henger sammen</p> <p>Barna har kunnskap om viktigheten av å kildesortere, og at hver og en av oss er en viktig bidragsyter for å ta vare på jorden</p> <p>Barna er aktive ute i barnehagen og på tur</p>

<p>ANTALL ROM og FORM</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Barna blir kjent med matematiske begreper gjennom presentasjoner og bruk av materiellet i barnehagen og gjennom daglige samtaler - Barna utvikler romforståelse, gradering av form og størrelser, og gjennom ulike aktiviteter med konstruksjon 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna bruker materiellet aktivt og utforsker likheter og ulikheter - Leker og eksperimenterer med tall, mengde, telling og bruker regnearkene - Kan konstruere ulike former og skille de fra hverandre 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna bruker matematiske begreper i daglige samtaler - Barna kjenner igjen ulike former i sine omgivelser - Barna arbeider med konstruksjon, og øver på å løse matematiske problemstillinger som dukker opp
<p>ETIKK RELIGION og FILOSOFI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Et inkluderende miljø hvor barnehagen bidrar til at barna utvikler interesse og respekt for hverandre. - Personalet møter barna med åpenhet, nysgjerrighet og undrer seg sammen dem - Markerer kristne høytider og andre religioner som er representert i barnegruppen 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna lærer å ta vare på seg selv, hverandre og miljøet - Opplever vennskap og verdiene som vennskap bygger på: respekt, likeverd, gi og ta, vente på tur og konfliktløsning - Får tid og rom til å reflektere, og undre seg 	<ul style="list-style-type: none"> - Samtaler om normer og regler for ett fellesskap - Kunnskap om bakgrunnen for de religiøse markeringene vi har - Undre seg over filosofiske og etiske spørsmål
<p>NÆRMILJØ SAMFUNN</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke nærmiljøet - Introdusere ulike arbeidsgrupper - Trafikkopplæring når vi er ute på tur 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke nærmiljøet rundt oss på turdagen, slik at barna får kunnskap om lokalmiljøet - Bli kjent med ulike yrker - Kunne enkle trafikkregler og hvordan en opptrer i trafikken 	<ul style="list-style-type: none"> - Kjennskap til nærmiljøet og hva det har å by på - Kunnskap om ulike yrker og hvordan alle yrker er viktige for oss - Kunnskap om trafiksikkerhet

<p>PRAKTISK HVERDAGSLIV</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Forberedende aktiviteter Personrelaterte aktiviteter Miljørelaterte aktiviteter - Harmoni og høflighet - Koordinasjon og balanse 	<ul style="list-style-type: none"> - Enkle aktiviteter som bære en stol, rulle sammen en arbeidsmatte, øse, helle, skru av og på lokk og brette kluter - Barna får øvelser i aktiviteter som kneppe knapper, knyte sløyfer, pusse/vaske støvel - Miljørelaterte aktiviteter som fokuserer på omsorg og bærekraftig utvikling og mindre praktiske øvelser som feie og vaske bord og stoler, vanne planter etc - Smågrupper hvor barna vises sosiale konvensjoner som hvordan ta imot besøkende, banke på en dør før en går inn, ber om hjelp osv - Stilleleken med fokus på koordinasjon og balanse 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnskap om hvordan omgås andre mennesker på en positiv måte - Etablere ytre orden som hjelper barnet til å etablere indre orden - Barna er delaktige i sitt miljø og sin kultur, med følelse av ansvar ovenfor seg selv, andre og omgivelsene - Utvikler konsentrasjonsevnen - Barna har sosialkompetanse om hvordan omgås andre, vente på tur og samarbeide
<p>SENSORISK</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presenterer grunnleggende aktiviteter med det sensoriske materiellet, øvelser og hukommelsesleker 	<ul style="list-style-type: none"> - Gir barna et presist og vitenskapelig språk knyttet til det sensoriske materiellet ved hjelp av trestegsleksjon - Oppfordrer og støtter barna i egen utforskning 	<ul style="list-style-type: none"> - Barna får en konkret opplevelse av abstrakte begreper, farger, dimensjoner, former og andre sanseopplevelser - Barna får systematisert og klar begrepsverden basert på konkrete erfaringer som igjen gir

		<ul style="list-style-type: none"> - Hjelper barnet å knytte erfaringer det har gjort med materiellet til erfaringer i den virkelige verden - og omvendt 	<p>et stabilt fundament for intellektuell vekst - utvikler evnen til å forstå det abstrakte</p> <ul style="list-style-type: none"> - Barna videreutvikler sin kreativitet og skaperevne - Barna gjør egne oppdagelser og anvender kunnskap og begreper om sin omverden
--	--	---	--

Årshjul Småbarnas Hus 2022-2023

Måned	Tema	Mål	Aktiviteter
August	Tilvenning Markering av Maria Montessori sin bursdag	Trygg oppstart for barn og foreldre i nye omgivelser Barna skal få bli kjent med voksne, barn og rutiner på avdelingen Første introduksjon til Maria Montessori	Fast voksen under tilvenning som har hovedkontakt med hver familie i starten God voksen- barn kontakt. Voksne er nede på gulvet og følger barna Få informasjon fra og bli kjent med foreldre Fokus på å etablere rutiner Samtale om Maria Montessori i samlingsstund
September	Tilvenning FN- internasjonal fredsdag	Trygg oppstart for barn og foreldre i nye omgivelser Barna skal få bli kjent med voksne, barn og rutiner på avdelingen Første introduksjon til FN's fredsarbeid	Voksne følger barna og deres behov for å opprette trygghet Fokus på å etablere rutiner Vi tenner lys under måltid og synger sang om fred Markering av den internasjonale fredsdagen 21.09 sammen med Trondheim Montessoriskole
Oktober	Høst Brannvern Markering av FN-dagen Foreldresamtaler	Barna skal få kjennskap til årstiden høst og barnehagens brannvern rutiner Introdusere barna for fredstanken i Montessori gjennom markering av FN-dagen Utveksling av informasjon om oppstart	Vi observerer endringer i naturen når vi er ute Høst, brannvern og FN-dagen som tema i samlingsstund Bruke blader og annet materiell vi finner ute til formingsaktiviteter Vi har kurvfest og smaker på mattradisjoner fra barnas hjem

			Foreldresamtale med foreldre om oppstart og for å bli bedre kjent med foreldre og barn
November	Jul	La barna få kjennskap til høytiden og tradisjoner knyttet til julen	Vi lytter til og øver på julesanger Vi blir kjent med nye begreper knyttet til høytiden jul når vi pynter til jul Lage julepynt
Desember	Jul	Barna skal få oppleve forventninger og ro knyttet til ventetiden advent	Vi teller ned dagene frem til jul i samlingsstund og presenterer barna for tradisjoner knyttet opp mot advent og jul Lysfrokost med foreldre Nissefest
Januar	Vinter	Barna skal få erfaringer knyttet til årstiden vinter	Samtale og synge sanger om vinter i samlingsstund Aktiviteter ute i snøen
Februar	Vinter	Barna skal få erfaringer knyttet til årstiden vinter	Vi går på turer og observerer endringer i naturen
Mars	Påske Foreldresamtaler	Barna skal få være med å markere påske	Barna skal få være med å markere påsken gjennom barnehagens påsketradisjoner. Vi samtaler om påske i samling og synger sanger som omhandler påske, vi lager ulik påskepynt og sår karse Foreldresamtaler
April	Påske Vår og nytt liv Tilvenning Toddlernes Hus	Barna skal få lære om forandringer i naturen knyttet til årstiden vår	Vi samtaler om påske, repeterer begreper knyttet til påsken og synger sanger om påske og nytt liv i samlingsstund Påskefrokost med foreldre Vi besøker Toddlernes hus for å bli kjent med barna, de voksne og materialene

			Vi ser etter vårtegn
Mai	17. mai Vår Tilvenning på Toddlerens Hus	Barna skal få erfaring med tradisjoner knyttet til 17. mai	17. mai er tema i samlingsstund. Vi lytter til sanger og synger sanger knyttet til nasjonaldagen og våren Vi feirer 17- mai i barnehagen Vi lager 17. maipynt Vi besøker Toddlerens Hus
Juni	Sommer Tilvenning Toddlerens Hus Forberede oppstart høsten 2023 Avslutning av barnehageåret	Barna skal få opplevelser med kjennetegn knyttet til årstiden sommer Vi avslutter året på en god måte Vi ønsker nye barn og foreldre velkommen	Vi samtaler om kjennetegn for sommeren i samlingsstund og synger sanger om sommeren På tur ser vi på blomster og trær Vi observerer dyrelivet utenfor barnehagen og på turer i nærmiljøet Vi besøker Toddlerens hus for å bli kjent med barna, de voksne og materialene Vi eksperimenterer og arbeider med vann Sommerfest Foreldremøte og treff for nye barn og foreldre- en dag i løpet av juni. Vi sender ut velkomstbrev

Årshjul Toddlernes Hus 2022-2023

Måned	Tema	Mål	Aktiviteter
August	Tilvenning/bli kjent	Få barna trygge på nye voksne og barn, og sine nye omgivelser. Nye barn skal bli kjent med hvordan dagene forløper og hva som forventes av dem.	Bli kjent med rutiner, normer og regler i barnehagen God voksen-barn kontakt Presentasjon av materiellet på avdelinga
September	Tilvenning/bli kjent Høst Fredsdagen	Få barna trygge på nye voksne og barn, og sine nye omgivelser. Nye barn skal bli kjent med hvordan dagene forløper og hva som forventes av dem. Barna skal få kjennskap til årstiden høst Fredsarbeid i barnehagen	Bli kjent med rutiner, normer og regler i barnehagen God voksen-barn kontakt Presentasjon av materiellet på avdelingen Samtaler om høst i samlingsstund Turer, se på endringer i naturen Synge sanger med høsttema Markering av den internasjonale fredsdagen 21.09 sammen med Trondheim Montessoriskole
Oktober	Høst	Barna skal få kjennskap til årstiden høst	Samtaler om "høst" i samlingsstund Synge sanger med høsttema Turer, se på endringer i naturen Plukke blader for å bruke til formingsaktiviteter FN-dagen og mattradisjoner
November	Høst	Barna skal få kjennskap til årstiden høst	Samtaler om "høst" i samlingsstund

	Jul	Barna skal få kjennskap til julen og julens tradisjoner, og skape forventninger og glede	<p>Synge sanger med høsttema</p> <p>Turer, se på endringer i naturen</p> <p>Begynne å snakke om jul, synge julesanger og høre på julemusikk. Bli kjent med nye begreper.</p> <p>Lage julekort og sende til familie og venner, og kanskje får vi noen tilbake til avdelingen</p> <p>Lage julegaver og julepynt</p>
Desember	Vinter	Barna skal få kjennskap til årstiden vinter	<p>Samtaler om «vinter» i samlingsstund</p> <p>Leke ute i snøen, lage snømann, ake ol.</p> <p>Smelte snø</p> <p>Synge sanger med vintertema</p> <p>Turer, se på endringer i naturen</p> <p>Adventssamling med nedtelling til jul og lese julekort som vi får til avdelingen.</p> <p>Lage julegaver og julepynt</p> <p>Synge julesanger og høre på julemusikk</p> <p>Snakke om julen. Bli kjent med nye begreper</p> <p>Lysfrokost med foreldre</p> <p>Nissefest</p>
	Jul	Barna skal få kjennskap til julen og julens tradisjoner, og skape forventninger og glede	
Januar	Vinter	Barna skal få kjennskap til årstiden vinter	<p>Samtaler om «vinter» i samlingsstund</p> <p>Leke ute i snøen, lage snømann, ake ol.</p> <p>Smelte snø</p>

			Synge sanger med vintertema Turer, se på endringer i naturen
Februar	Vinter	Barna skal få kjennskap til årstiden vinter	Samtaler om «vinter» i samlingsstund Leke ute i snøen, lage snømann, ake ol. Smelte snø Synge sanger med vintertema Turer, se på endringer i naturen Karneval
Mars	Vår Påske	Barna skal få kjennskap til årstiden vår Barna skal få kjennskap til og være med på tradisjonelle påskeforberedelser	Samtaler om «vår» i samlingsstund Synge sanger med vårtema Turer, se på endringer i naturen Lage påskepynt Snakke om «påske» i samlingsstund» Synge påskesanger
April	Påske Vår	Barna skal få kjennskap til og være med på tradisjonelle påskeforberedelser Barna skal få kjennskap til årstiden «vår»	Lage påskepynt Snakke om «påske» i samlingsstund» Synge påskesanger Påskefrokost Synge sanger med vårtema Snakke om «vår» i samlingsstund Turer, se på endringer i naturen

Mai	Vår 17. mai	Barna skal få kjennskap til årstiden «vår» Barna skal få oppleve tradisjonell norsk 17. mai- feiring.	Synge sanger med vårtema Snakke om «vår» i samlingsstund Turer, se på endringer i naturen Snakke om 17. mai i samlingsstund Øve på 17. mai sanger Feire 17. mai
Juni	Sommer Overgang til ny avdeling	Barna skal få kjennskap til årstiden sommer Forberede barna som skal over til Barnas Hus ved nytt barnehageår	Synge sanger med sommertema Snakke om «sommer» i samlingsstund Turer, se på endringer i naturen Sommerfest Besøk på Barnas Hus

Årshjul Barnas Hus 2022-2023

Måned	Tema	Mål	Aktiviteter
August	Tilvenning/bli kjent	Få barna trygge på nye voksne og barn, og sine nye omgivelser. Nye barn skal bli kjent med hvordan dagene forløper og hva som forventes av dem.	Bli kjent med rutiner, normer og regler i barnehagen God voksen-barn kontakt Presentasjon av materiellet på avdelinga Harmoni og høflighet
September	Tilvenning/bli kjent	Få barna trygge på nye voksne og barn, og sine nye omgivelser. Nye barn skal bli kjent med hvordan dagene forløper og hva som forventes av dem.	Bli kjent med rutiner, normer og regler i barnehagen God voksen-barn kontakt Presentasjon av materiellet på avdelingen
	Høst	Barna skal få kjennskap til årstiden høst	Samtaler om høst i samlingsstund Turer, se på endringer i naturen Synge sanger med høsttema Høstmateriell (f.eks. trekkfugler/dyr ...) Relevante bøker Lesestund på biblioteket
	Fredsdagen	Fredsarbeid i barnehagen	Markering av den internasjonale fredsdagen 21.09 sammen med Trondheim Montessoriskole
Oktober	Høst	Barna skal få kjennskap til årstiden høst Barns rettigheter - Barnekonvensjonen	Samtaler om høst i samlingsstund Synge sanger med høsttema Turer, se på endringer i naturen Plukke blader, kongler og annet fra skogen for å bruke til formingsaktiviteter FN-dagen- mattradisjoner
November	Høst	Barna skal få kjennskap til årstiden høst	Samtaler om høst i samlingsstund

			Synge sanger med høsttema Turer, se på endringer i naturen
Desember	Vinter	Barna skal få kjennskap til årstiden vinter	Samtaler om «vinter» i samlingsstund Leke ute i snøen, lage snømann, ake ol. Vitenskapelige eksperimenter med snø/is Synge sanger med vintertema Turer, se på endringer i naturen Skitrening Skøyter (skolestarterne)
	Jul	Barna skal få kjennskap til julen og julens tradisjoner, og skape forventninger og glede	Adventssamling med nedtelling til jul Pepperkakekalender med fokus på hygge og samhold Pepperkakebaking Synge julesanger Jul i ulike kulturer Lysfrokost med foreldre Nissefest Julemarked med skolestarterne (med gave til frelsesarméen) "Juleverksted" for skolestarterne Julekino
Januar	Vinter	Barna skal få kjennskap til årstiden vinter	Samtaler om «vinter» i samlingsstund Leke ute i snøen, lage snømann, ake ol. Vitenskapelige eksperimenter med snø/is Synge sanger med vintertema Turer, se på endringer i naturen Skitrening Skøyter (skolestarterne) Tur til vitenskapsmuseet
Februar	Vinter	Barna skal få kjennskap til årstiden vinter	Samtaler om «vinter» i samlingsstund Leke ute i snøen, lage snømann, ake ol.

			<p>Vitenskapelige eksperimenter med snø/is</p> <p>Synge sanger med vintertema</p> <p>Turer, se på endringer i naturen</p> <p>Skitrening</p> <p>Skøyter (skolestarterne)</p> <p>Karneval</p> <p>Samefolkets dag</p>
Mars	Vår	Barna skal få kjennskap til årstiden vår	<p>Samtaler om «vår» i samlingsstund</p> <p>Synge sanger med vårtema</p> <p>Turer, se på endringer i naturen</p>
	Påske	Barna skal få kjennskap til og være med på tradisjonelle påskeforberedelser	<p>Påske i ulike kulturer</p> <p>Nytt liv (så planter)</p> <p>Synge påskesanger</p> <p>Påskefrokost</p>
April	Vår	Barna skal få kjennskap til årstiden «vår»	<p>Synge sanger med vårtema</p> <p>Snakke om «vår» i samlingsstund</p> <p>Turer, se på endringer i naturen</p>
	Overgang til ny avdeling	<p>Forberede barna som skal fra Toddlerne Hus over til Barnas Hus ved nytt barnehageår</p> <p>Ta imot besøk fra barna som skal over fra Toddlerne Hus til Barnas hus</p>	Besøk fra Toddlerne Hus
	Overgang til skole	Forberede skolestarterne på overgangen til skolen	Besøk på skolen
Mai	Vår	Barna skal få kjennskap til årstiden «vår»	<p>Synge sanger med vårtema</p> <p>Snakke om «vår» i samlingsstund</p> <p>Turer, se på endringer i naturen</p>

	17. mai	Barna skal få oppleve 17. mai- feiring	Snakke om 17. mai i samlingsstund Øve på 17. mai sanger Flagg Feire 17. mai
Juni	Sommer	Barna skal få kjennskap til årstiden sommer	Synge sanger med sommertema Snakke om «sommer» i samlingsstund Turer, se på endringer i naturen Sommerfest Anvende uteområdet i arbeidsperioden

